

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 18 Maj 1820.

Det envisa Spöket.

(Slut från N:o 39.)

Den 17:de Oktober ville Margareta biva aftonbönen i kyrkan. På vägen dit fick hon hastigt se spöket. Det vinkade och pekade åt det ställe, som förvarade skatten. Den unga frun höll ena armen för sina ögon för att ingenting se, och ville skynda förbi; men spöket förföljde henne, nöp henne och drog henne i kjorteln ända till dess hon kom till kyrkan. Sedan hon förrättat sin andakt, fann hon på hemvägen åter den besvärliga ledsagerskan, och som hon ej kunde afhålla sig ifrån att stundom se sig förstulet omkring, blef hon varse en öppen grop och skatten i densamma, förskräcktes häftigt och hastade undan. Men spöket höll henne i kjorteln och bad för Guds skull, att hon måtte kasta något derpå. Margareta slet sig med möda lös, och hörde blott de orden: "Hade du fullgjort min begäran, så vore skatten nu din, och vi begge frödade."

Pastorn, som ej mera visste huru och hvarmed han skulle trösta den lidande, vände sig nu till Theologiska Fakulteten i Jena, och erhöi det *Responsum*, att spöket visserligen borde anses som en ond ande, alldenstund det, oaktadt sin hvita gestalt, nogsamt lagt sina satansklor i dagsljuset; och om man än, enligt den romersk-ka-

tolska meningen, ville hålla honom för en själ utur skärselden, så ägde han likväl ingen *habitus fidei et charitatis*, hvilket fordrades af skärseldens invånare. — Hundra år sednare hade ett *Responsum* af Theologiska Fakulteten i Jena visserligen utfallit helt annorlunda; men nu blef anden, till följe af nyssnämde yttrande, afvist med hela sin skatt.

Unga frun bigtade ofta och försporde då alltid någon lättnad. Men den 28:de plågades hon å nyo af spöket, som fordrade, att hon åtminstone måtte uttala det lilla ordet *Ja*. En af hennes närvarande vänner ropade på skämt *Ja*, hvarvid spöket fick en glad uppsyn, klappade händerna och förskonade någon tid den stackars frun med sina nypningar. Men snart begynte det åter samma visa, satt dag och natt på och bredvid henne, samt förorsakade henne häftiga svimningar och förskräcklig hjertklappning. Åtskilliga gånger hörde man dervid ett sorlande i bröstet; den lidande kände en böjelse till kräkning, och just under detta qual sade anden till henne: *Din brudgum älskar dig*. Margareta suckade och bad om en salig död. Men då uppenbarade sig för henne en ängel i kroppslig gestalt, och lofvade henne att efter mången hård kamp få helsa och ett nytt lif.

Denna tröst vederqvickte henne till någon del, men den spökande nunnan förblef icke dess mindre ganska besvärlig.

Den 21:sta November misshandlade hon Margareta jemmerligen, emedan hennes utur kyrkobänken hemtade bild ej blifvit åter satt på sitt ställe. Taflan bars hals öfver hufvud dit, och nypningarna upphörde.

En afton när den svåra gästen åter infann sig, försökte man att röka honom ur huset, men utan verkan. Den 15:de December befallde Fru von Eberstein sin piga att med varma serveter gnida hennes fötter; och nu visade sig spöket äfven för denna, som vid en så förskräckande syn föll sanslös på golvet. — Nu rådde man den olyckliga — ehuru, som vi tycka, något sent — att förändra sin vistelseort och företaga en liten lustresa. Den 17:de Januari 1684 satte hon sig derföre i en släda med sin skröpliga äkta vän och Amtshauptman *von Slunder*, och for till en bekant i Altstedt. Men när det hårdnackade spöket äfven förtöljde henne der, föll hon i ett slags raseri, spottade åt vålnaden, stötte med händer och fötter emot honom, fattade ändtighen en pistol och sköt. Men detta bekom henne ganska illa, ty samma afton anföll henne vålnaden med fördubblad grymhet, och vred hennes hals, armar och ben, så att man trodde, att hela hennes kropp skulle sönderbrytas. Derjemte ropade han gäckande: *Det har du för det du sköt! Jag skall lära dig skjuta o. s. v.*

Den 21:sta December fick den kyska nunnan det sällsamma infallet att under aftonbönen sätta sig på knäet hos en af sällskapet, likväl utan att han deraf kände det minsta. Från detta knä ropade hon åter med gäckeri till Fru von Eberstein: *Hvarföre skjuter du inte? Låt ladda pistolen med ett par kulor; låt ett par handfasta drängar ge mig duktiga häppslängar, få se hvad du dermed uträttar. Den högra armen, hvarmed du höll pistolen när du sköt, skall jag så märka, att du skall ha en våderspåman deri så länge du lefver* — och hon höll ord.

Stundom var vålnaden så djerf, att han, under det han plågade den stackars

frun, tvingade henne att sjunga vissa psalmer i psalmboken; och som han nu ställde sig så andäktig, och under bönstunderna ej sällan fällde tårar, så undervisade Pastorn den unga frun huru hon skulle profva honom, om han vore en god ande eller icke. Hon skulle be honom falla på sina knän och läsa Sit Athanasii Symbolum så högt, att de kring-tående kunde höra det, hvartill han samtyckte, likväl med förbehåll att endast vara hörbar för Fru von Eberstein. Han toll också verkligen på knä och läste ganska exemplariskt sitt Symbolum, hvilket frun sjelf försäkrade. Men hon plågades sedermera som vanligt. Den 26:te Januari påfann spöket ett nytt sätt. Frun måste med sina egna händer, och isynnerhet med den högra, som afskjutit pistolen, gifva sig sjelf så många örfilar, att ansigtet deraf uppsvälldes. Iven när hon skulle spisa aftonvard och föra maten till munnen, fick hon i stället hvad man kallar en munfisk af sin egen hand.

Denna oförskämde lek tycktes så mycket behaga spöket, att det sedan började att med Fru von Ebersteins vackra händer utdela kraftiga örfilar åt dem, som kommo henne nära. Hon skonade ej en gång sjelfva Hans Vördighet Herr Pastorn.

Den 15:de Februari sade spöket till Margareta: *Hvad hafven i Lutheraner för böner? Tillbed du den heliga Maria! Jag skall gifva dig ett Pater Noster.* Med fasa afslog Fru von Eberstein detta anbud, hvarföre spöket blef så förtörnadt, att det, om aftonen sökte att rycka henne ur sin säng, så att 6 eller 7 personer knappt kunde hålla henne kvar, hvarjemte det fortfor att hos henne rekommendera vigvattnet och bönen till den heliga Jungfrun. Men sedan hon länge hade motstått dessa anfäktelser, erhöll hon ändtighen den trösten af sin plågo-ande, att hon skulle få förspörja en märklig lindrung, när Evangelium om den klenrogna Thomas inträffade, hvilket äfven skeddde. Ty från denna dag — så berättar

den högst trovärdige herr Pastorn med tillnamnet *Leonhardus*, i sin tryckta *beskrifning om det Thüringiska Nunnespöket* — aftog plågan skenbarligen, och efter söndagen Quasimodogeniti märkte man ingenting vidare.

Utom herr Pastorns kraftiga böner torde dertill äfven hafva bidragit den berömdheten en ung slagtinge till Herr von Eberstein visade, hvilken som Curassier-Officer nyss var hemkommen från Turkiska kriget, der han under den stora Sobiesky hade lart att trotsa sjelfva den On-de. Han, som aldrig hade darrat för de Turkiska kulorna, fruktade ej för sin vackra kusins örlilar; tvärtom, så ofta hon slog duktigt omkring sig, var han så formänt att fatta hennes sköna hand och med häftighet trycka den till sina läppar. Vile väfnaden draga henne ur sängen, så lindade han ensam sin seniga arm omkring hennes späda lif, och den förre måste vika. Efterhand måste den spökande nunnan hålla till godo att i honom finna sin öfverman, och så ofta Curassier-Löjntanten satt allena vid den sjukas säng, vågade hon sig icke dit. Derigenom vann han Margaretas fortroende i den grad, att hon nästan alldeles icke ville släppa honom ifrån sig, och när han korrt efter Påsk gjorde anstalt till afresan, måste han på den bedröfvade äkta maunens entragna böner låfva att stanna qvar, till dess den onde anden vore alldeles förjagad. Af verklig människokärlek uppfyllde han också sitt löfte, och öfvergaf ej sin vackra kusin förr än på söndagen Quasimodogeniti, åtföljd af den hostande Borgherrns och den fromma Pastorns välsignelser.

Spöket visade sig ej mer. Men till belöning för sitt långa lidande hade Fru von Eberstein korrt derpå den glädjen, att utan någon andes medverkan verkligen erhålla en skatt; ty hon födde en välskapad gosse, hvilken hon, skönare än någonsin, tryckte till sitt hjerta. Under Dö-pelse-akten blef gamla Herr von Eberstein så förörd af sin oförmodade lycka, att en slagfluss kallade honom ur världen i detta

det skönaste ögonblick af hans lefnad, och han efterlemnade en bedröfvad, men ej tröstlös enka.

Något om Titlar; af Sturz.

Kamiran från Indien, som i Frankrike hade att lyfta en penningfordran, medförde ett bref dit till en herre, som var Markgreffe, Riddare af en Kunglig Orden och Herre till sex provinser, städer, byar eller gods. Efter en lång efterfrågan träffade han sin man vid en liten gata i fjerde våningen af ett eländigt hus. Han var Skepps-Löjnant, bar det lilla Ludvigskorset, var yngsta sonen af en familj, som fordom hade ägt flera gods, men han lefde nu med mycket bekymmer af en liten pension.

Kamiran, som tänkte mycket på denna man och hans titlar, hörde på ett kaffehus, *que Monsieur Necker étoit l'homme du premier mérite en France* — Och ingen annan titel än Monsieur! sade han till sig sjelf, honom måste jag göra min visit. Han frågade sig snart vägen till honom. Jag vill lära känna *Monsieur Necker*. "Du, *babian*?" ropade Sveizaren. "*Monsieur* har läst in sig med ett par Hertigar, och sedan far han straxt till Konungen."

Kamiran gick och mumlade mellan tendarna: I detta landet likna människorna ej sina titlar. Men huru förvånades han, när han hörde talas om helt andra titlar i Europa och deras betydelse! Man sade honom, att det gafs en trons beskyddare, som dref samma tro utur landet; att mer än en rikets utvidgare hade ansenligen förminskat riket; att Guds tjenares tjenare bar rang öfver Konungar och Furstar. Man berättade honom det omätliga afståndet mellan *Sire* och *Messire*, *le Sire* och *pauvre Sire*, om värdigheten af en det heliga palatsets Grefve, som är fal för några riksdaler, om de millioner nådiga herrar och fruar, hvilkas nåd ingen begär, och om en ärevördig herre, som nyligen hängdes i London. Han fann våra bruk sällsamma och oförklarliga.

Men, frågade man honom, huru plägar man i ert land kalla en *Nabob*? En *Nabob*, sade Kamiran, är en Solens anförvandt; hon går aldrig ner i hans stater; han är glädjens ros och lyckans morgondag; Konungar darra för honom och han beskyddar de förtryckta. — Men han håller till godo, föll man honom i talet, att anföraren för ett köpmanssällskap sätter af honom.

Våra begrepp måste blifva ännu ljusare, innan vi närma oss till de Gamlas höga enfald. Grekelands *Archonter* och *Ephorer*, Roms *Consuler*, *Tribuner* och *Prætorer* uttryckte bestämdt deras hedersambeten. De Muhamedanske Konungarna deremot äro Profetens kusiner; våra Konungar halva sina *Cousins*, som med dem ej äro närmare beslägtade. En Konung i England måste, för att tjena ett mäktigt parti, gifva en hög plats åt någon, som han hatade. Ministern öfverlemnade fullmakten till Konungens underskrift, men utan att hafva utsatt personens namn. "Hvem befaller Ers Maj:t, att jag skall sätta dit?" frågade han. — Djefvulen, var Konungens svar. — "Skall han äfven kallas Ers Maj:ts högtbetrodde och älskade *Cousin*?" återtog den förre.

Très haut, très puissant, très glorieux och så vidare, tilltalte en Stads-Syndicus *Henrik den Fjerde*; *Ajoutés très las*, sade Konungen och gick.

En hvar föraktar och beskrattar titlar, och likväl finna sig äfven förnuftiga personer förolämpade, om man afkortar en stafvelse i deras titlar. En adelsman skref till den namnkunnige *Rabener Vålädle*; *Borne Herre* skref han tillbaka. En ärlig Tysk skref till *Pius den Fjerde*: *Pio IV. Servo servorum Dei*, och kastas derföre i fängelse. En Mylord mötte någon af sina bekanta: Huru mår ni, min värdaste vän? — Rätt väl, min värdaste vän! — och de värdaste vännerna blefvo oförsonlige fiender. Shakespear kallar

Cæsar några gånger Mylord. Poeten skref för *Elisabets* hof, and she was a most courteous Princess.

Blott i yttersta Norden, der på sina ställen gamla seder ännu bibehålla sig, känner man ej det fallna människoförståndets upplifningar. En Dalkarl kallar ännu sin Monark Du. — I nyare tider kom en sådan till sin Konung med en bok i handen. Här, sade han, har Du Din bok tillbaka. Vi behöfva den ej vidare, ty den hålles icke. — Det var Lagboken. Bonden hade lidit en orättvisa af ortens domare; Konungen gaf upprättelse och straffade *). Egentligen hade han bort säga: Ers Kongl. Maj:t täcktes i Nåder tillåta, att jag i djupaste underdånighet vågar anhålla etc. — Männe detta ägt en kraftigare verkan?

Ingenting är orimligare än att aktningvärde benämningar usurperas af oobtydliga människor. Kansleren i Frankrike och i Bopfingen heta *Magnificence* **), men *sans aucune magnificence*. — I en Tysk stad kallar man Rådmännen *Ers Herrlighet*. En främling af korrt minne glömde det sista ordet, och kallade den myndiga herrn *Ers Evighet*.

Titlar utan makt äro löjliga, och makten kan umbära både titlar och prä. När Statsministern *Torcy* i *Gertruydenburg* måste bedja om fred för *Ludvig XIV*, träffade han i *Heinsius'* hus ingen hemma utom en gammal piga, och måste länge vänta på hans hemkomst. *Myr heer Pensionaris* (det var mannens hela titel) afgjorde under denna period Europas öde.

*) Öfversättaren ansvarar ej för anekdotens riktighet; men åtminstone öfverensstämmer den med våra forna Dalkarlarls karakter och våra stora Konungars tänkesätt.

***) Denna artikel skrefs på 1700 talet. — Så kallades den tiden äfven Stads-skrifvaren i några små riksstäder.